ARREST VAN HET HOF (Tweede kamer)
25 juni 1986 *

In zaak 130/85,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven te 's-Gravenhage, in het aldaar aanhangig administratief beroep van

Groothandel in, Im- en Export van Eieren en Eiprodukten Wulro BV, te Weert,

appellante,

tegen een haar opgelegde tuchtbeschikking van het Tuchtgerecht van de Stichting Scharreleieren-Controle,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: K. Bahlmann, kamerpresident, O. Due en F. Schockweiler, rechters,

advocaat-generaal: G. F. Mancini
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— de Nederlandse regering, vertegenwoordigd door I. Verkade, secretaris-generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, en D. van Heukelom als gemachtigden,

* Procestaal: Nederlands.

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door R. C. Fischer, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 24 april 1986,

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij uitspraak van 16 april 1985, ingekomen ten Hove op 30 april daaraanvolgend, heeft het College van Beroep voor het Bedrijfsleven krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56), ten einde te kunnen beoordelen of daarmee verenigbaar zijn het op 17 januari 1979 in werking getreden Landbouwkwaliteitsbesluit scharreleieren (Stb. 1978, blz. 636) (hierna: het besluit) en de andere Nederlandse voorschriften waarbij het gebruik van de vermelding „scharrelei" of „scharreleieren" wordt toegelaten en beschermd.

2 Deze vraag is gerezen in een tuchtprocedure tegen Groothandel in, Im- en Export van Eieren en Eiprodukten Wulro BV (hierna: Wulro) ter zake van overtreding van het besluit. Wulro is ten laste gelegd, dat zij in het tijdvak van 1 januari tot 31 maart 1983 eieren heeft verhandeld op de verpakking waarvan de vermelding „scharrelei" of „scharreleieren" was aangebracht, hoewel zij niet waren geproduceerd met inachtneming van de voorwaarden die het besluit aan het gebruik van die vermelding stelt.

3 Artikel 2, lid 1, van genoemd besluit verbiedt namelijk het gebruik van genoemde vermelding, tenzij met betrekking tot de eieren is voldaan aan het bepaalde bij artikel 3, dat wil zeggen aan bepaalde eisen met betrekking tot de bedrijven waar de eieren zijn geproduceerd, en de omstandigheden waaronder de kippen die deze eieren leggen, worden gehouden.

4 Het Nederlandse besluit is gebaseerd op de Landbouwkwaliteitswet (Stb. 1971, blz. 371), die te zamen met verscheidene uitvoeringsbesluiten van deze wet, waaronder het hierbedoelde besluit, de Nederlandse regeling voor de produktie en de verhandeling van eieren behelst.

5 De Nederlandse regeling is nader geconcretiseerd in de statuten en reglementen van de „Stichting Scharreleieren-Controle" (hierna: de stichting), een privaatrechtelijke controle-instelling als bedoeld in artikel 8 van de wet, die belast is met de afgifte van bepaalde merktekens en met het toezicht op het gebruik van de vermeldingen „scharrelei" en „scharreleieren". Uit het samenstel van voorschriften van de Nederlandse regeling blijkt, dat enkel de bij de stichting aangesloten producenten, met uitsluiting van alle andere, desgewenst gebruik kunnen maken van die vermeldingen op de eieren en hun verpakking. Met het oog hierop wordt in de preambule van het besluit overwogen, „dat ter bevordering van de afzet, regelen moeten worden vastgesteld met betrekking tot de aanduiding en produktiewijze van scharreleieren".

6 Van oordeel dat Wulro, als aangeslotene bij de stichting, de bepalingen van het besluit had overtreden, legde het tuchtgerecht van de Stichting Scharreleieren-Controle haar een geldboete op van 7 500 HFL.

7 Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven, waarbij Wulro beroep heeft ingesteld tegen de uitspraak van het tuchtgerecht, heeft ambtshalve de verenigbaarheid met het gemeenschapsrecht van genoemd besluit en alle daarmee samenhangende Nederlandse regelingen onderzocht. Het verwijst in het bijzonder naar verordening nr. 2772/75 van de Raad, waarvan artikel 21 bepaalt, dat op de verpakkingen geen andere vermeldingen mogen voorkomen dan die welke in deze verordening worden genoemd. Bovendien mogen aanduidingen betreffende de produktiemethode en de oorsprong van eieren slechts worden aangebracht met inachtneming van de bepalingen vastgesteld volgens de procedure van artikel 17 van verordening nr. 2771/75 van de Raad van 29 oktober 1975 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector eieren (PB 1975, L 282, blz. 49). Volgens het College van Beroep kunnen de vermeldingen „scharrelei" en „scharreleieren" onder bovengenoemde beperking van de gemeenschapsregeling vallen. Overwegende dat voor de tuchtprocedure uitlegging van het betrokken gemeenschapsrecht noodzakelijk was, achtte het College van Beroep het noodzakelijk het Hof de volgende prejudiciële vraag voor te leggen:

„Moet verordening nr. 2772/75 van de Raad aldus worden uitgelegd, dat daarmee onverenigbaar is een samenstel van nationale voorschriften, waarbij de vermelding ‚scharrelei' of ‚scharreleieren' op eieren of op de verpakking daarvan wordt toegelaten en beschermd, (in dier voege dat het verboden is die aanduidingen aan te brengen indien niet is voldaan aan enige eisen, die deels betrekking hebben op de bedrijven waarin die eieren worden geproduceerd en deels op de kippen die deze eieren leggen), zolang omtrent een dergelijke vermelding geen communautaire voorschriften zijn vastgesteld volgens de procedure van artikel 17 van de verordening (EEG) nr. 2771/75 van de Raad ?"

8 De Nederlandse regering is van mening, dat de Nederlandse regeling in geding enerzijds een aanmoediging vormt om kippen in betere omstandigheden te houden, en anderzijds de produktie en verhandeling van eieren zo min mogelijk bemoeilijkt, terwijl de consument duidelijkheid wordt geboden omtrent de herkomst van de eieren. De toegelaten en beschermde vermelding „scharrelei" op de eieren en hun verpakking is het officiële controlemerk van de stichting en valt onder de beschermende werking van artikel 6ter van het Unieverdrag van Parijs ter bescherming van de industriële eigendom van 20 maart 1883.

9 De Nederlandse regering meent voorts dat de betrokken regeling gerechtvaardigd is om de in artikel 36 van het Verdrag genoemde redenen, inzonderheid de bescherming van de gezondheid en het leven van dieren en de bescherming van de industriële eigendom.

10 Met betrekking tot de periode vóór 1 december 1984 merkt de Nederlandse regering voorts op, dat de verordeningen nrs. 2771/75 en 2772/75 de Lid-Staten niet de bevoegdheid hadden ontnomen om regels te stellen met betrekking tot geheel andere aspecten dan die welke door de gemeenschappelijke marktordening voor eieren werden bestreken. Bij gebreke van communautaire voorschriften inzake de kippenhouderij en daaraan refererende vermeldingen op de eieren of hun verpakking, waren de Lid-Staten bevoegd een regeling als de onderhavige te treffen en te handhaven. Zij voegt daaraan toe, dat het controlemerk van de stichting van dezelfde orde is als een collectief handelsmerk, dat krachtens artikel 18 van verordening nr. 2772/75 is toegestaan.

11 Met betrekking tot de periode ná 1 december 1984 verwijst de Nederlandse regering naar de wijzigingen die in verordening nr. 2772/75 zijn aangebracht bij ver-

ordening nr. 1831/84 van de Raad van 19 juni 1984 houdende wijziging van verordening (EEG) nr. 2772/75 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1984, L 172, blz. 2), bij verordening nr. 3341/84 van de Raad van 28 november 1984 houdende wijziging van verordening (EEG) nr. 2772/75 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren en houdende bijzondere bepalingen voor de toepassing van verordening (EEG) nr. 1831/84 (PB 1984, L 312, blz. 7), en bij verordening nr. 1943/85 van de Commissie van 12 juli 1985 tot wijziging van verordening (EEG) nr. 95/69 met betrekking tot bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1985, L 181, blz. 34). Met deze wijzigingen zou de gemeenschapswetgever hebben ingestemd met het gebruik van de vermeldingen „scharrelei" en „scharreleieren" op eieren en hun verpakking. Sedertdien zou het treffen van regelingen ter zake van de vermelding van de produktiemethode op eieren en hun verpakking tot de bevoegdheid van de Gemeenschap behoren. De Nederlandse regering concludeert daaruit, dat de nationale regeling tot de inwerkingtreding van genoemde wijzigingen kon blijven gelden.

12 De Commissie wijst erop, dat de artikelen 15 en 21 van verordening nr. 2772/75 zonder enig voorbehoud bepalen, dat op eieren en hun verpakking geen andere merktekens en vermeldingen mogen voorkomen dan die welke in de verordening worden genoemd. Daar de vermelding „scharreleieren" gericht is tot de consument en van invloed kan zijn op de mededinging en het handelsverkeer, zou de gemeenschapswetgever ze eerst hebben toegelaten nadat de vermeldingen en de daarmee aangeduide produktiemethoden in communautaire voorschriften nader waren omschreven, hetgeen is geschied bij verordening nr. 1943/85. De in de Nederlandse regeling geregelde materie zou dus binnen de bevoegdheid van de Gemeenschap vallen. Om de nationale voorschriften aan het toepassingsgebied van verordening nr. 2772/75 te onttrekken, zou ook geen beroep kunnen worden gedaan op het oogmerk de afnemer van scharreleieren te beschermen tegen bedrog.

13 Met betrekking tot de vraag of de vermelding „scharreleieren" kan worden beschouwd als een handelsmerk, is de Commissie van mening, dat „scharrelei" een soortnaam is die aangeeft dat de betrokken eieren niet in legbatterijen zijn geproduceerd. Daarom zou die aanduiding als zodanig niet beschouwd kunnen worden als een handelsmerk van een of meer ondernemingen.

14 Vooraf moet worden opgemerkt, dat het Hof niet bevoegd is zich uit te spreken over de tijdens de schriftelijke behandeling en ter terechtzitting opgeworpen vraag, of de aanduiding „scharrelei" of „scharreleieren" op eieren of hun verpakking een firmamerk of een handelsmerk is in de zin van artikel 11, lid 1, sub f, van veror-

dening nr. 2772/75, en of zij valt onder de bescherming van het Unieverdrag van Parijs ter bescherming van de industriële eigendom. Er zij echter op gewezen, dat de termen „firmamerk" en „handelsmerk" in artikel 11, lid 1, sub f, niet slaan op vermeldingen die, zonder de onderneming die de eieren in de handel brengt te onderscheiden, aangeven dat het produkt in overeenstemming is met bepaalde handelsnormen, of die betrekking hebben op de produktiemethode en de oorsprong van de eieren of op de omstandigheden waaronder de kippen die de eieren hebben gelegd, worden gehouden.

15 De gestelde vraag strekt er in wezen toe te vernemen, of verordening nr. 2772/75 van de Raad, in de versie die gold tot de bij de verordeningen nrs. 1831/84 en 3341/84 van de Raad aangebrachte wijzigingen, aldus moet worden uitgelegd, dat zij zich verzet tegen een nationale regeling waarbij de vermelding „scharrelei" of „scharreleieren" op eieren of hun verpakking wordt toegelaten en beschermd.

16 Voor het antwoord op deze vraag zij eraan herinnerd, dat verordening nr. 2771/75 van de Raad, waarbij de basisbepalingen inzake de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector eieren zijn gecodificeerd, in artikel 2, lid 2, bepaalt dat handelsnormen voor eieren worden vastgesteld.

17 Op grond van de overweging „dat in verordening (EEG) nr. 2771/75 wordt voorgeschreven dat voor de produkten van de sector eieren handelsnormen worden vastgesteld, die betrekking kunnen hebben op de indeling in kwaliteits- en gewichtsklassen, de verpakking, ... de presentatie en het merken" (eerste overweging van de considerans), geeft verordening nr. 2772/75, in de ten tijde van de feiten — het eerste kwartaal van 1983 — geldende versie, in de artikelen 11 en 12 een opsomming van de merken die op eieren kunnen worden aangebracht. Artikel 15 bepaalt, dat „op de eieren geen andere merktekens mogen voorkomen dan die welke in deze verordening worden genoemd", dat wil zeggen die welke zijn opgesomd in de artikelen 11 en 12. Ten slotte kan aan de twaalfde en vijftiende overweging van de considerans van verordening nr. 2772/75 worden ontleend, dat, enerzijds, het aanbrengen van merktekens de consument in staat moet stellen de verschillende klassen eieren van elkaar te onderscheiden, doch dat, anderzijds, elke andere wijze van merken dan die welke in de verordening is toegestaan, „de handelsvoorwaarden in de Gemeenschap zou kunnen wijzigen".

18 Met betrekking tot de verpakking van eieren bevatten de artikelen 17 en 18 van verordening nr. 2772/75, in de in het eerste kwartaal van 1983 geldende versie,

een opsomming van de vermeldingen die daarop mogen worden aangebracht, terwijl artikel 21 bepaalt, dat „op de verpakkingen geen andere vermeldingen mogen voorkomen dan die welke in deze verordening worden genoemd".

19 In die versie stond verordening nr. 2772/75 dus in de weg aan een nationale regeling waarbij het aanbrengen op eieren of hun verpakking van een merk of vermelding ter aanduiding van een bepaalde produktiewijze of van de omstandigheden waaronder de kippen worden gehouden, wordt toegelaten en beschermd.

20 Dienaangaande is de Nederlandse regering van oordeel, dat de Lid-Staten bij gebreke van communautaire voorschriften ter zake van de kippenhouderij en daaraan refererende vermeldingen op eieren of hun verpakking, bevoegd waren een regeling als de onderhavige Nederlandse vast te stelllen en te handhaven.

21 Deze opvatting kan niet worden aanvaard. Het is vaste rechtspraak van het Hof, dat wanneer de Gemeenschap een verordening houdende totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in een bepaalde sector heeft vastgesteld, de Lid-Staten zich dienen te onthouden van elke maatregel met de strekking daarvan af te wijken of er inbreuk op te maken (arrest van 26 juni 1979, zaak 177/78, Pigs and Bacon Commission, Jurispr. 1979, blz. 2161). Verordening nr. 2772/75 legt in de artikelen 15 en 21 de Lid-Staten de verplichting op, zich te onthouden van het treffen van regelingen waarbij het aanbrengen op eieren en hun verpakking wordt toegestaan van andere merken of vermeldingen dan die welke zijn voorzien in verordening nr. 2772/75 zelf. Zonder dat behoeft te worden ingegaan op de vraag, of de Lid-Staten na de vaststelling van de regeling inzake de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector eieren de bevoegdheid hebben behouden regels te stellen ter zake van de kippenhouderij, blijkt uit de verordening ten duidelijkste, dat de Lid-Staten geen enkele bevoegdheid meer bezitten met betrekking tot op de eieren of de verpakking aan te brengen vermeldingen die daaraan refereren.

22 Ook de stelling van de Nederlandse regering, dat de Nederlandse regeling model heeft gestaan voor de door de Commissie bij verordening nr. 1943/85 vastgestelde bepalingen en dat zij dus met terugwerkende kracht door de gemeenschapswetgever is gelegitimeerd, moet worden verworpen.

23 Het is juist, dat de Raad bij verordening nr. 1831/84 toestemming heeft gegeven voor het gebruik van vermeldingen betreffende de produktiemethode en de oorsprong van eieren met inachtneming van de volgens de procedure van artikel 17 van verordening nr. 2771/75 vastgestelde voorschriften (artikel 1, lid 5). Krachtens deze bepaling en met de overweging dat in artikel 21, sub c, van verordening nr. 2772/75, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84, is bepaald dat de vermeldingen betreffende de produktiemethode en de oorsprong van eieren slechts aangebracht mogen worden met inachtneming van de op gemeenschapsniveau vastgestelde voorschriften, heeft de Commissie bij verordening nr. 1943/85 het gebruik toegestaan van de vermelding „scharreleieren" op de verpakking van eieren. Uit de derde overweging van de considerans van verordening nr. 1943/85 en uit de toelichtingen van de Commissie in haar schriftelijke en mondelinge opmerkingen blijkt echter, dat die wijzigingen pas tot stand konden komen nadat de vermeldingen betreffende produktiemethode en oorsprong op gemeenschapsniveau waren gestandaardiseerd. Onder deze omstandigheden kan het feit dat bepaalde aspecten van een nationale regeling in verordening nr. 1943/85 worden teruggevonden, geen rechtvaardiging achteraf van die in strijd met het gemeenschapsrecht ingevoerde regeling opleveren.

24 Gelet op het voorgaande moet op de vraag van de nationale rechter worden geantwoord, dat verordening nr. 2772/75, in de versie die gold tot de bij de verordeningen nrs. 1831/84 en 3341/84 van de Raad aangebrachte wijzigingen, aldus moet worden uitgelegd, dat daarmee onverenigbaar zijn nationale voorschriften waarbij de vermelding „scharrelei" of „scharreleieren" op eieren of op de verpakking daarvan wordt toegelaten en beschermd.

Kosten

25 De kosten door de Nederlandse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

uitspraak doende op de door het College van Beroep voor het Bedrijfsleven bij uitspraak van 16 april 1985 gestelde vraag, verklaart voor recht:

Verordening nr. 2772/75, in de versie die gold tot de bij de verordeningen nrs. 1831/84 en 3341/84 van de Raad aangebrachte wijzigingen, moet aldus worden uitgelegd, dat daarmee onverenigbaar zijn nationale voorschriften waarbij de vermelding „scharrelei" of „scharreleieren" op eieren of op de verpakking daarvan wordt toegelaten en beschermd.

Bahlmann Due Schockweiler

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 25 juni 1986.

De griffier

P. Heim

De president van de Tweede kamer

K. Bahlmann